

ЖІНКА У ЗОНІ

Різні жінки в зоні, різні й чоловіки: одні займалися папірцями, майже не виходячи з приміщень і, хоча й з брудних, автобусів; інші робили тяжку чоловічу роботу, когось навіть підстьобувало, авантюрно гнало вперед, на подвиг гостре почуття ризику і невідомої небезпеки. Це їх позначила першими ядерна засмага. Міднолицими, майже темно-брунатними, пройшли вони по медсанчастинах, лікарнях, лякаючи медиків своїми лейкоцитами, збудженням, що нараз переохолодило у крайнє виснаження. Це їх виводили з зони через дозові зашкали, а вони поверталися туди, ніби поза Чорнобилем уже не було їм життя, не було й долі.

- То вам чорнобильського гумору бракує?.. Чорнуватий він, мабуть. Як дах четвертого блока. Ну от, для прикладу, про мій аварійний крос. Двадцять дев'ятого квітня вдень нам сказали, що треба передислокуватися в "Сказочный". А у нас - гордість Прип'яті у гаражі - "Чайка" була: ну, там начальство велике по кілометровій доріжці з форсом до АЕС підкотити чи на станційне весілля гарненьку наречену місту показати... Словом, вирішив я вивезти "Чайку" з гаража, усього ж чотири з половиною кілометрів від ЧАЕС - шкода кидати. Та й печатки, документи деякі мав забрати. А реактор же світиться на всю котушку! От і розігнався я на всі сто тридцять швидкості. Як під куполом цирку, без страховки. І так - на всій космічній - за півкілометра до станції лечу у підводящий канал з усіма печатками. Рентгенів вісімсот п'ятдесят там було. А в машині самій - сімнадцять. Отож стала сторч наша "Чайка" - от-от шубовсне на дно! І як з неї вислизнув та ще й мішок прихопив, - лише Бог відає. Та на всі сімсот метрів до бункера на станції так газону на своїх двох, що й очі ропою засліпило. Сам не знаю, влетів чи влав за дверима, як лантух з покійником, - серце в горлі, у скронях ось-ось розірветься, в голові гуде й дзвенить - кузня вселенська, ніби чорти пекло задраюють, а прочуваюся тільки, як генерал мені склянку спирту між зуби вливав...

Інна помітила, що чимало її співрозмовників у зоні виробили самоіронічну, ніби захисну від серйозності й складності ситуації мову, може, таким чином легше було від біди бідою затулятися, бо тут і правда чорна, як удовине поле, і біда біду поганяє...

- Вважайте мене хоч скандалістом, хоч ким хочете, а я, між іншим, якщо серйозно, прогнозував аварію. Взагалі був в опозиції до директора станції. Безхарактерний він - по обличчю ж хіба не видно?!

Інна миттю зиркнула, мовби фотографуючи, запам'ятовуючи, на начальника гаража. Вилицюватий, запалі щокі, вольове, мужнє підборіддя. Вираз упевненості й правоти відчайдуха, який за правду ляже і під бронетранспортер. За свою правду?..

- У чоловіки воля має залізна бути, а де вона в нього?.. От такий парадокс вийшов, уявіть собі: активісти, члени бюро, секретар парторганізації, голова цехкому розбіглися хто куди, а залишилися ніби одні нехлюї вчорашні - так їх шпелили завжди, то ось цей контингент і показав, хто чого вартий, коли танки йдуть.

- Які танки? - ніби аж схаменулася, що заслухалась, Інна й занотувала, підкресливши двічі: "Перевірити".

- Це я так - до слова. Воєнна термінологія. По обстановці. Мені Галина Михайлівна подзвонила вночі о першій сорок. Каже: "Серйозна аварія на станції. Пожежа". І знову телефонує за п'ятнадцять хвилин. Пробі кричить. Ну, я рвонув у гараж. Людей же треба піднімати. А тут вихідні,

ви пам'ятаєте, - хто в селі, хто в Києві. Викликав заправицю. Пожежні, "швидкі" - усім треба миттю! Машини міняли, скло розбивати доводилось, ключів же не було, ну й ганяли по-чорному. Мчу на станцію щодуху, а тут на прострілі скінчився бензин. І хвилину двадцять п'ять простояли. Реактор, як камінь, відсвічував. Нас "Волга" забрала, а свою машину так і покинули...

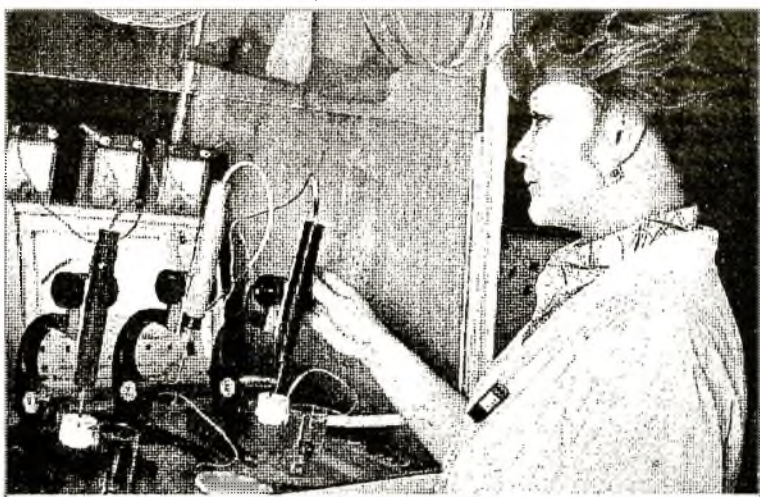
Я до чого це кажу? Бо двадцять дев'ятого квітня ніхто нікуди не йшов. Жодної відмови, працювали чітко - не те, що в мирний час. Поїсти ніколи було. Сухі пайки мали, а руки помити нічим. Двадцять сьомого під вечір лишилися самі чоловіки, усі водночас працювали дві доби, потім уже графік склали. Ми з Калістратовичем по черзі. Двадцять восьмого - рішення засипати реактор свинцем. Треба до ЦЦР - цех централізованого ремонту - під'їжджати, а водії з Ровенської станції категорично: "Беріть машину, а ми на розвантаження не поїдемо. Відбуваєм!" Що робити? Тут Гена Горбунов і Калістратович у вестибюлі станції почали одягати протихімічні спецкостюми. Тільки й мови було: "Треба комусь". - "Ну й чорт з ним!"

Інна швидко заповнювала сторінку за сторінкою блокнота і, аби перепочила руку, майже ствердно запитала:

- Нагородили водіїв, Юрію Івановичу?

Кириченко поморщився, якимось автоматично, ніяково потер лоба й розгублено сказав:

- Знаєте, як буває: хто орав, сів-збирав, а хто коровай уминав... Звісно, від началька залежить ініціатива. Думаєте, мабуть, про себе б не забув?.. Та представляв я у списках Володимира Калістратовича, проте в парткомі зауваження були: мовляв, випивав раніше. Написав я тоді доповідню на партком, аргументував свої заперечення... Та вже ніби пізно було - поїзд пішов. А потім заліг я у лікарні на півроку. Ясна річ, орден Калістратовичу годилося б дати

На дільниці виділення трансураних елементів. Лабо-рант-радіохімік Світлана КАБЕРОВА.

- заслужив, за всіх віддувався.

А одержав інший - майстер спецгаража. Інна поставила в блокноті знак записання, - схоже, це про нього вона чула: великий "герой", мийку машин організував, а як поїхав з Прип'яті на три дні першого травня, то повернувся у липні!..

Вона розуміюче всміхнулася, обережно чи то запитала, чи скоріше знову ствердила:

- По-дурному багато "спалили" людей?

Кириченко швидко блиснув спідлоба і загасив блискавку, повів бровою, стиснувши кулаком твердо припечатав стіл:

- Спритники нарахували собі страшні дози. Це ж профмаршрут. Хоч начальник ЦО особисто об'їхав круг станції, карту склали - значить, схема дозобстановки була. Але Брюханов вимагав перевірити ще раз, і потім уже ця дорога, якою ми їхали, виявилася у десятки разів брудніша, ніж друга. Ми ж могли й змінити маршрут. Та друга дорога мала поворот біля "Еврики" - там був розкопаний відвал. Довелось брати екскаватор, засипати. От і виходило, що там якраз чотириста рентген, а в другому місці - п'ятнадцять. Ех, та хіба це можна отак збоку уявити? Це пекло було! Після аварії все для нас ніби злилося в одну довгу ніч. Дванадцятіро з нашого АТП мають відзнаки "За трудову доблесть".

(Продовження.)

Початок у № 45-64, 67-74 ц.р.)

(Далі буде).